

Qurban Bayramov,
tənqidçi-ədəbiyyatşünas

(əvvəli ötən sayımızda)

Birdən də Şeyx Sənan tipinə dönür:

**Batıb aha, günaha,
Əlin açıb Allaha...
Dinindən dönüb daha -
Bax, keşişdi üreyim.**

Əbülfət "Üreyim sevgi kitabı"dır - deyir... Həqiqətən də bu belədir!! Məhəbbət, istək, vurğunluq, səmimiyyət onun şəxsiyyətinin və poeziyasının canıdır, qanıdır, "içindəki səsdir", "aldığı nəfəsdir", "sabaha həvəsi"dir:

**İçimdəki səsi O,
Aldığım nəfəsi O...
Sabaha həvəsi O -
Ruhumda, canımdadı...**

Əbülfət Mədətoğlu "Zaman yükü"(2018) - esse-məqaləsində yazır: "Hər zamanın öz yükü var. Bu yük zamanın boynunda olmur... ovcunda olmur.. Heç onun harda yerləşdiyini, harda əyləşdiyini də bilmək mümkün deyil. Bircə o bəllidir ki, zaman öz yükünü bizlərə yükləyir. Və biz də bu zamanın içərisində olduğumuzdan o yükü daşıyıb aparmaq zorundayıq nəfəsimiz çatan yerə qədər..."

Əbülfət də, zamanın - poeziyanın yükünü bir Sizif inadkarlığı ilə çiyində, yəni ki, qələmində daşıyan, ələm üstünə cəsarətlə gedən şairdir:

**Mən çırpıb tökürəm fikir yükümü
Kağız üzərinə, qələm üstünə...
Hər gün də gedirəm gözüyümlü -
Fərqiə varmadan ələm üstünə!..**

Əbülfətin şeirləri, dediyimiz kimi, assosiativ lirikadır, yəni hər bir oxucusunda uyğun ruh, əhval, yozum oya-dan lirikadır... Oxucuya da, tənqidçiyə də fikri-hissi improvizə imkanları açan lirikadır... O SÖZƏ səcdə edir, SÖZÜ Tanrı məqamında görür:

**Gedim sözün dalınca
Nökr kimi, şah kimi.
Səcdəsində dayanım,
Sözün də Allah kimi!**

Və yaxud, SÖZün əbədiyyət funksiyasını İmadəddin Nəsimi babası saydığı, o ritmdə, o avazda belə dərk edir:

**... İçimdə söz, sözdə mənəm,
"OL", oldan əvvəlki sözdənəm,
Söz ölməsə mən ölmərəm,
Gəldim sözle sağ qalmağa.**

Elə bu keyfiyyətinə görə Əbülfət Mədətoğlunun son mərhələ poeziyası həmişə oxucu diqqətində olur və Əbülfət bir çox qeyriləri kimi, düşünürəm ki, oxucu qıtlığı çəkmir, oxucuların kumirinə çevrilən sənət adamıdır...

**Dan yeri ləng sökülür
Mən necə görüm səni...
Günəş yatanda Ay ol -
Mən gecə görüm səni...**

Məsələn, bu bəndin (təkcə bu bənddəmi?!) min-bir oxucusunda min bir yozum, min bir çözüm, duyğu, hiss yaranı bilər... Və yaqin ki, yaxşı şeirin magik yükü, enerjisi də buradadır... Poetik sözün sonsuz, sərhədsiz yozumunun, çözümünün sirri də buradadır... Əbülfət üçün poeziya, şeir Tanrı pıçılıtlarıdır:

**O qədər dərddən danışdım
Dərd hopdu canıma, Allah...
Mən bir günahkar aşiqəm
Göndərmə yanıma, Allah
heç kimi!**

**...Deyəcəm düşüb tinimə
Ömür yaraşmır sinimə
Mənim eşq adlı dinimə
Öyrədib qınama, Allah
heç kimi!**

**Hər görüntü ülfət deyil
Hər çəkilən xiffət deyil
Heç kəs də Əbülfət deyil
Tay bir də sınağa, Allah
heç kimi!**

Şeir niyə Tanrı pıçılıtsıdır? Bu elə belə sual deyil, olduqca siri-xudadır,

bəlkə də cavabı ən böyük kitabxanaya belə sığmaz. Amma ağıma sığan budur ki, ŞEİR Allahə məxsus olan RU-Hun ifadəsidir, İNSAN RUHunun ifadəsidir. Deməli, Şeir təkcə şairin deyil həm də MƏNim (oxucunun) halının ifadəsinə çevrilir, mənim durumumun yazılı forması olur. Onda qənşərimə ilk çıxan məhz yenə Tanrı pıçılıtsı, yenə şeir olur və sevgi Tanrı sehiri ilə ibadə-tə çevrilir və deyəsən, əsrlərin klassik dərinliyindən bəri SEVGİ eləcə ibadətdir:

**Diz çökmüşəm önündə mən -
dinə ibadət edirəm...
Adəmin cənnət günahı -
dəne ibadət edirəm...**

**Yazdığım məktub oxunmur
təzə ümiddə doğulmur...
Əlim buluda toxunmur -
çənə ibadət edirəm...**

**Ötsə də o gün və o çağ
üstümə yeriyyir otaq...
Üreyim közərən ocaq -
məne ibadət edirəm...**

**Bilirəm , sənə əsəbəm
bəlkə də, hətta əzabam...
Sənsən iç dünyam - əsəbam -
sənə, ibadət edirəm!..**

Və yaxud, başqa bir məqamda:

**Atdığın daşlar dəyir
bir başa üreyimə...
Daşlama, bu evi sən -
gir yaşa üreyimə...**

**Daşın ... oxun, ya güllən ...
Atdın, susma, sən dillən...
Həm ömürlük, həm illən -
Gir yaşa üreyimə...**

**Ahdan asma, qovurma
xəlbirləmə, sovurma ...
Sən sevməkdən yorulma -
köç yaşa üreyimə...**

**Bu əzabı, bu qəmi
Verdin, seçdim qibləmi!
Köçürtdüm sən Kəbəmi -
birbaşə üreyimə!..**

Əbülfətin hansı şeirini, hansı misralarını misal gətirəsən, hansından yan keçəsən?! Onda gərək bütün külliyyatın bura köçürəsən... Həm poetik mənada mükəmməldir, həm mənə və məzmununa görə. (Misal gətirdiyimiz şeirlərdəki poetik ibarələrə, təşbehlərə, obrazlı ifadələrə, yeni qafiyələrə di-

qət kəsilin...) Çünki Əbülfət Tanrı pıçılıtsısına döənən şeirlərində, həm də dünyanın dər-dini yazır, elə "Dünyanın dər-di" adlandırdığı essəsində olduğu kimi...

Əbülfətin bu sırdan, diqqətimi cəlb edən "Özümü sizdə tapmışam" (2018) bir essesi də var. Orada yazır: "Hə, bu duyğuların... bu kökləndiyim notun havasında məni ən çox ilgiləndirən... düşündürən biganəlikdi... etinasızlıqdı... laqeydlikdi... özünü bilə-bilə görmə-məzliyə vurmaqdı... anlaya-anlaya özünü anlaqsız göstərməkdi. Bax, bu hər mənada, özü də hər məqamda məni sancır, məni kəsir, məni doğrayır."

Əbülfəti bu cür cəhətlər onu Naxçıvan duzu təki kirkirədən keçirir, daxiliən, mənən, elə fiziksal olaraqda əza-ba düçar edir, həyat da sönükləşir, süstləşir, bozarıb bir səhra çöllüyünə çevrilir... Ümidlər vaxtsız-vədəsiz qarıyır:

**Bu sozalan ümidlərim
Vaxtsız, vədəsiz qarıdı...**

**Ümidsiz, ümidli yerim -
Güldü, həsrətim yarıdı!..**

**Gözümdə hər gün ucalan
Ucaldıqca da qocalan...
Sevgim zamanla puç olan -
Bardı, həm də ki, barıdı!..**

**Ruhum bükülən ərəndi
O mənim bəndim, bərəmdi...
Güllərim pərən-pərəndi -
Sanki dağılmış darıdı...**

**Hay vermir məscid, kilşə
Gələn də deyil ta kimsə?!
Sən deməsən də, kim isə -
Deyər Əbülfət varıdı!..**

Əbülfət həqiqəti deyir və həqiqəti yazır: "Lakin neyləyim ki, düşündüklərimi demək, yazmaq mənim ən böyük günahlarımdan biri olubdu: xoş gəlsə də, gəlməsə də, qınansam da qınan-masam da! Həmin ovqatın içində yazdığım şeirlərdə də mən içimdəkini ifadə etməyə çalışıram. Yəni içimi misralara köçürürəm... İstəklərimi şeirin diliylə deyirəm." Və deyir:

**Yorulmuş dəvə kimiyəm
Titrəyən dizim qatlanır...
Düz də yeriye bilmirəm -
Əyilir, izim qatlanır!**

**Görünür zamanın həddi
Çətindi keçmək bu səddi...
Bilmirəm yaşdandı, nədi -
Qırışır, üzüm qatlanır...**

**Ruhum xəfif kölgə salır
Xəyal məni məndən alır...
Vərəqlərin üstə qalır -
Oxunmur, sözüm qatlanır!..**

Əbülfət insanın insana münasibəti-ni, insanın insana sığınmağını, insanın öz içində başqalarının sevincini, kədərini yaşatmaq, ona dəstək olma-ğını ifadə etmək istəyir, və buna nail olur...

O, salışır ki, soyuğun da, istinin də, necə deyərler, od-alovun da, şaxta-boranın da insanın varlığında, iç dünyasında, yəni üreyində ən pik dərəcədə olduğunu xatırlatsın və buna da nail olur... Dər-di öz içində göyərdir, dərd

dilin öyrənə-öyrənə dərdlərəle dil ta-paraq, dərdlərə pasiban olur:

**Kədər lövbər salıbdı
Ağlaşmadı içimdə...
Elə bil oturmuşam -
Mən özüm öz üçümdə!..**

**Hamı təbəssümünü ,
Büküb, qoyub cibinə...
Görən necə düşmüşəm -
Mən bu dərdin dibinə?!**

**Sual özü də dərddi -
Cavab , sükutsə əgər...
Dərd yerisə yaqin ki -
Üstümüzdə turp əkər!..**

**... Şükür duası edib -
Qələmə söykənirəm...
Günümə bax , bu yaşda -
Dərd dili öyrənirəm!..**

Əbülfətin öz şair taleyi və özünə-məxsus şairlik statusu var!! Onun dərdi fərdi dərd kimi təqdim olunsada, yaşdığı mühitin, cəmiyyətin dər-didir, sətrəlti ictimai məzmunlu dərdin poetik və publisistik monoloqudur!! Onun ehtiras dolu sırf məhəbbət lirikasında belə, sosial məzmunlu bir ehtiras duyulmaqdadır - başqasını bilmirəm, mənə belə gəlir... Hər şairin öz zaman yükü olur, Əbülfətin də, şəxsi yaşantıları zamanın onun qələminə yüklədiyi yaşantılardan doğur, mistikadan, göylərdən gəlmir... Elə buna görə də ictimai urvatdadır... Onun dərd barı yetişdirən məhəbbəti mühitin öz diqtəsidir, mühitinin bətnindən doğulur...

(ardı gələn sayımızda)